

Zen

Op een zondagochtend in december maak ik mijn rondje door de tuin. Hoewel de echte winter nog moet beginnen, zijn de katjes van de hazelaar al gezwollen. Terwijl ik me verwonder over zoveel vermetelheid hoor ik ver weg melodieuze klanken. Aanvankelijk denk ik dat het de kerkklokken van Westerbork zijn. Pas als het geluid naderbij komt, herken ik het. Het is het geroep van trekkende kolganzen.

Nu zie ik ze ook. Vanachter de bomenrij komen ze aanvliegen in ordelijke formatie, een wig van vogelsilhouetten tegen de bleekblauwe lucht. Ze passeren laag boven mijn hoofd. Eén moment is de ruimte gevuld met vogelmuziek; een klankbad en klankbeeld voor mij alleen. De vogel aan de kop van de grote V laat zich naar achteren afzakken. Even is er een schijn van wanorde in de troep. Enkele ganzen dwarrelen met onzekere vleugelslag weg van de formatie. Dan neemt een vogel de leiding over en keert de rust weer. Zelfverzekerd zetten ze hun reis voort over de landerijen, nog slechts grijze stippen tegen de lucht, dan opgelost in de verte. Alleen hun muziek is nog te horen, heel zacht.

De ganzen voeren mij in gedachten terug naar Ithaca, een universiteitsstadje in het noordoosten van de Verenigde Staten waar ik ooit een herfst als gastdocent werkzaam was. Ik maakte van de gelegenheid gebruik om nieuwe ervaringen op te doen. Via een aankondiging in de plaatselijke krant maakte ik zo kennis met zenmeditatie. De wekelijkse meditaties vonden plaats in een kelder onder een huis in een buitenwijk van de stad. Er was een vaste kern van vier mannen en slechts af en toe verscheen er een nieuweling. Die werd hartelijk verwelkomd met een kop groene thee in de huiskamer. De meeste novieten hielden het na één keer voor gezien, want het valt niet mee om een uur lang onbewegelijk met rechte rug in kleermakerszit op een harde bank te zitten.

De zenmeester was een boeddhistische monnik, die traditiegetrouw op Spartaanse wijze de discipline handhaafde. Dan deed hij de ronde om lieden met gebogen schouders of afdwalende gedachten tot de orde te roepen. De monnik ging overigens in het dagelijkse leven gekleed in spijkerbroek en slobbertrui en was dan niet te onderscheiden van andere blanke Amerikanen. Tenzij je hem recht in de ogen keek.

Zo zat ik op een avond in november op mijn kussen in de zendo en ik probeerde mijn aandacht naar binnen te richten, zoals het hoorde. Maar opeens waren daar ganzen. Hier in de kelder waren hun stemmen zwak, maar toch duidelijk hoorbaar. Ik probeerde mijn oren af te sluiten voor hun geluiden die mij omhoog voerden naar de heldere sterrennacht. Tevergeefs. De ruimte buiten de zendo werd gevuld door ganzengeluiden, nu eens vaag als ze hoog over de velden trokken, dan luid als ze vlak over de daken van de stad vlogen. Af en toe een moment van echte stilte tussendoor. Dan probeerde ik me weer braaf op mijn ademhaling te concentreren, maar een volgende golf ganzen overspoelde me weer met klank en verlangen.

Na afloop van de meditatie dronken we gezamenlijk thee in de huiskamer. Met enige schroom legde ik mijn dilemma voor aan de meester. Hij monsterde me een tijdje aandachtig. Toen knikte hij en antwoordde: 'Jij maakt eerder contact met je innerlijke stilte door te luisteren naar de ganzen buiten je, dan naar het lawaai binnenin je zelf.'

Eef Arnolds

De tekst is eerder verschenen in het tijdschrift Jonas 41, 2001.